

СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ ІНДУСТРІЇ ГОСТИННОСТІ

Збірник тез доповідей

V Міжнародної науково-практичної конференції

(24-25 жовтня 2024 року, м. Львів)

Денис Подпісов
асистент кафедри туризму,
Національний транспортний університет,
м. Київ

ІСТОРИЧНІ ВИТОКИ КАРАВАНІНГ-ТУРИЗМУ

Вступ. Терміном “караванінг” (від англійського caravan – фургон, вагончик) визначається специфічний формат туристичної подорожі, що передбачає переїзди та проживання в спеціально обладнаних автопричепках або автодомах. Даний різновид мандрівок за останні десятиліття набув значного поширення, особливо у Європі та США. Основними передумовами цього є не лише високий рівень доходів громадян цих країн, який дозволяє їм обрати та купити (чи взяти в оренду) підходящий варіант кемперу з усім необхідним устаткуванням, але й можливості, що їх дає караванінг з точки зору мобільності та свободи пересування (при цьому в оточенні обстановки, близької до домашньої), наявність розвинутої дорожньої мережі тощо. Зазначені переваги обумовили значний попит на цей різновид дозвілля, для задоволення якого сформувалася окрема і досить потужна індустрія та супутня інфраструктура.

Метою є прослідкувати історичні витоки такого явища, як караванінг.

Результати. Як різновид автомобільного туризму караванінг висуває чи не найвищі вимоги до технічного рівня та облаштування відповідних засобів пересування. Транспортні засоби для відпочинку мають довгу та славетну історію, яка сягає корінням у фургони, які були винайдені тисячі років тому (вважається, що перший *віз* був створений шумерською цивілізацією в Стародавній Месопотамії приблизно в IV тисячолітті до н.е., незабаром після винаходу колеса). Приблизно з I століття н.е. римська еліта подорожувала в *carrucas dormitoriaes* (спальних вагонах), де вони могли спати під час нічних подорожей. *Кінні екіпажі* були обов'язковим атрибутом сухопутних подорожей у Середньовіччі та ранньому Новому часі, хоча

мандрівники їли і спали в заїжджих дворах. Вперше карети почали використовувати як житлові приміщення європейські бродячі цирки, шоу фріків і звіринці на поч. ХІХ ст. [1].

Невеликі будинки на колесах масово використовувалися також ромськими та ірландськими мандрівними громадами у 1850-х рр. Такі екіпажі, знані як *вардо*, часто були яскраво забарвлені, казково прикрашені та багато декоровані традиційними символами, такими як квіти, виноград та коні. Ці привабливі кінні транспортні засоби стали натхненням для створення першого у світі каравану для відпочинку, який був замовлений ексцентричним морським лікарем і письменником Вільямом Стейблзом у 1884 році і завершений наступного року. Виготовлений з червоного дерева і клена, пофарбований у чорний і золотий кольори, 18-футовий «сухопутний» *Wanderer* був оснащений усіма сучасними зручностями, включаючи розкладний диван, кухонну плиту, умивальник, книжкову шафу, шафу для посуду і навіть кілька музичних інструментів. На той час *Wanderer* був такою дивиною, що камердинерові доводилося їхати попереду на велосипеді, щоб попередити учасників дорожнього руху про наближення, а іноді вороже налаштовані перехожі закидали транспортний засіб камінням [2].

Втім, природньо, що перший у світі справжній будинок на колесах дебютував у США в 1904 р., а першим серійним будинком на колесах вважається знову ж таки американський *Pierce-Arrow Touring Landau* 1910 р., адже до того часу *круті візки* перевозили переселенців просторами цієї країни вже кілька десятиліть. Відтоді індустрія автобудинків лише нарощувала обсяги виробництва, а на ринку з'являлися нові гравці. Щоб випередити конкурентів та завоювати прихильність новонародженого прошарку любителів подібних мандрівок, автокомпанії мали постійно приділяти увагу не лише технічному удосконаленню своєї продукції, але й дбати про належний рівень дизайну та облаштування комфортного інтер'єру з усім необхідним у довгій подорожі приладдям. Окрім автобудинків освоювалося також виробництво трейлерів, чому поштовхом став розвиток військових причепів у роки Першої Світової війни. До кінця 20-х, зокрема в США, створено кілька клубів любителів будинків на колесах, хоча це все ще було нішева форма дозвілля, здебільшого

обмежена заможними верствами населення. Так “останнє слово” в індустрії автобудинків того часу, *Pierce-Arrow Fleet Privateer*, ймовірно, коштував багато сотень доларів або навіть тисячі, що робило його недосяжним для більшості сучасників. Втім, тренд було задано, а США з їх передовою мережею протяжних автомагістралей та розвиненою туристичною інфраструктурою очолили його.

Значного удару по бурхливому розвитку індустрії караванінгу завдала Велика Депресія, яка змусила багато компаній скоротити обсяги виробництва будинків на колесах (а деякі, як *Pierce-Arrow* врешті-решт збанкрутували [3]). Це, однак, дозволило сконцентруватися на рецепції нових дизайнерських тенденцій, що їх пропагували представники модного тоді стилю ар-деко. Результатом стали справжні витвори дизайнерського мистецтва, такі як *Curtiss Aerocar*, обладнаний за останнім словом тогочасної техніки, або *Airstream Clipper* — мабуть, найбільш культовий американський трейлер, продукт компанії *Airstream*, яка процвітатиме і в подальші роки (її моделі розкуповували натовпи американців, включно з політиками і голлівудськими знаменитостями [4]).

Повоєнні десятиліття стануть свідками справжнього буму на ринку будинків на колесах і для зростаючого масового ринку нові моделі (такі як трейлер *Shasta Airflyte* чи культовий *Volkswagen T1 Camper*) вироблятимуться вже у величезних кількостях.

З розвитком технологій сучасні кемпери обладнані всім необхідним для комфортного життя на колесах — від кухонь і ванних кімнат до сонячних батарей і систем керування кліматом. У 21-му столітті цей вид туризму значно розвинувся завдяки технічним інноваціям, зміненню туристичним вподобанням та новим підходам до подорожей. Світова пандемія COVID-19 лише сприяла зростанню популярності караванінгу, оскільки люди прагнули безпечного і ізольованого відпочинку (як наслідок, у 2021 р. продажі автобудинків зросли більш ніж на 10% порівняно з попереднім роком [5]).

Ключові слова: караванінг-туризм, будинок на колесах, трейлер.

Список використаних джерел:

1. The world’s oldest motorhomes and RVs are simply beautiful. Big Heart. URL: <https://www.bigheart.news/2024/03/16/the-worlds-oldest->

